

OSVRT DUGOGODIŠNJEG SURADNIKA GRAĐEVINARA NA PROBLEME U PROSTORU

Problemi stanovnika obiteljskih vila

PRIPREMIO:
Radoslav Karleuša

Zbog razvoja trgovine, industrije, školstva i sličnog u Zagrebu je nakon Prvoga svjetskog rata znatno bila povećana potreba za stambenim prostorom. Grad je u tu svrhu parcelirao određene prazne prostore i omogućio gradnju obiteljskih vila na brojnim povišenim predjelima Josipovca, Šalate, Horvatovca i drugih dijelova grada. Takvi su bili i lokaliteti po bregovitim sjevernim prostorima iznad Vlaške i Maksimirske. Banke su davale povoljnije zajmove pa su mnogobrojni ondašnji gradski činovnici gradili samostojeće obiteljske vile, uglavnom katnice i nešto manje dvokatnice. Vile su projektirali mnogi poznati zagrebački arhitekti, među kojima je svakako najpoznatiji Stjepan Planić (1900. – 1980.), autor stambeno-poslovne zgrade *Napretka* u Zagrebu i *Tomislavova doma* na Sljemenu. Ti su projektanti stvorili poseban tip obiteljskih zgrada koje su imale podrum u kojemu su se nalazili spremište za ogrjev, praonica (*vešernica*) i ostava za namirnice, a na katu su obično bile spavaonice, balkoni, kupaonica i drugo. Prizemlje, povišeno ili u razizemlju, imalo je veliku sobu za dnevni boravak s trpezarijom za okupljanje obitelji i prijatelja, kuhinju, malu ostavu (špajzicer), sanitarne

Stubište izvedeno u jednoj obiteljskoj zgradi u Babonićevoj ulici

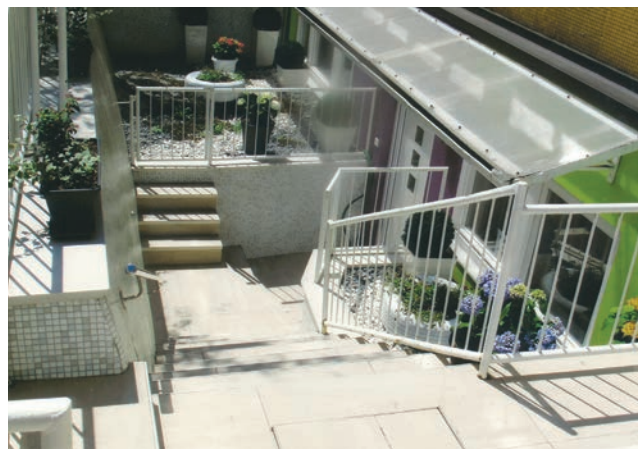
prostorije, sobu za dvorkinju i ulaz s posebnim prostorom za ostavljanje kaputa, cipela, šešira, kišobrana i sličnog. Problem s tim vilama nastajao je sa starenjem njihovih korisnika. Garaže nisu bile uobičajene, uostalom prije nisu bile ni potrebne, ali su se problemi pojavili nakon dogradnji vrata na ogradi, instalacija, veza sa zgradom tijekom kiše i snijega.

S vremenom vile su postajale svojevrsni "hod po mukama" jer je stuba bilo napretak. Naime, po njima su hodale trudnice i majke s dojenčadi u rukama te osobe s poteškoćama u hodanju, neovisno o tomu jesu li se s njima suočavale od rođenja ili su nastradale u nesrećama, ali i stariji članovi obitelji. Prostor za ugradnju osobnih dizala nije bio planiran, ali to najčešće nije ni bilo moguće jer je zahtijevalo brojne pregradnje. Odlazak u podrum, u prizemlje i na kat, ponegdje i na drugi, gotovo je postao neizvediv i stvarao je mnogo problema i teže pokretnim osobama, patražnim sestrama ali i drugim članovima obitelji pa i sve češćim malim pasminama pasa.

Odlazak starijih osoba u staračke domove ograničen je brojem mjesta i platežnim mogućnostima, a i nastoji se dao nešto je moguće dulje ostaju u vlastitome domu jer im je tamo sve poznato i blisko. To je samo svojevrsno upozorenje projektantima i investitorima da u gradnji ne misle samo na danas već i na sutra. Iz navedenoga je vidljivo da dosadašnji tip gradnje obiteljskih zgrada nije najprimjereniji. Posebnu pažnju treba posvetiti rasporedu prostorija te svakako predvidjeti i osigurati mogućnost ugradnje osobnih dizala.

Niz obiteljskih vila u zagrebačkoj ulici Horvatovac

Primjer podruma pretvorenog u dječji vrtić